

UTVIKLINGSSAMARBEID MED NYE NÆRINGSAKTØRER

- Et blikk på hvordan aktører i perifere regioner tar del i og utvikler omgivelsene sin

Denne introduksjonen er basert på en phd-avhandling¹ som har sett nærmere på hvordan aktører i perifere regioner tar del i og utvikler omgivelsene sine og er ment som et blikk utenfra og en inspirasjon til hvordan slike dynamikker kan bidra til både nærings- og samfunnsutvikling i utkantsområder og på Hemnesberget. Perifere regioner, altså områder utenfor urbane sentrum², beskrives ofte med fokus på trekk som hemmer utvikling. Faktorer som spredt befolkning og høye utflyttingsrater³, begrensede kommunikasjoner, begrenset tilgang på tjenestetilbud, virkemidler og kunnskapsleverandører, er eksempler på slike aspekter som kan påvirke entreprenørskap, bedriftsaktiviteter og næringsutvikling i perifere regioner⁴.

Samtidig – og i kontrast til mer negativt ladede beskrivelser – er det også studier som finner positive aspekter ved næringsaktivitet og -interaksjon i perifere regioner. Sterke sosiale nettverk, følelser av tilhørighet⁵, kombinert med unike, lokale ressurser som kan skape forretningsmuligheter for bedrifter og entreprenører⁶, er faktorer som kan hjelpe aktører overvinne utfordringer i perifere områder⁷. Dette illustrerer også behovet for å studere de spesifikke kontekstene eller omgivelsene (det kan være seg geografiske, sosiale, institusjonelle og/eller historiske⁸), som påvirker bedrifter og entreprenører i perifere områder.

De siste årene har erkjennelsen av omgivelsene der næringsaktivitet finner sted blitt satt i sentrum for entreprenørskapsforskningen⁹. Her anses kontekst som viktig fordi det påvirker bedrifter og entreprenører¹⁰, og ved også å se næringsaktører som aktive deltakere i sine omgivelser¹¹, fremheves et samspill mellom disse, noe som er særlig viktig i perifere områder¹².

Larsens avhandling¹³ baserer seg på kvalitative casestudier av aktører relatert til oppdrettsnæringa i perifere områder i Midt- og Nord-Norge. Denne næringa har opplevd en sterk økonomisk vekst de siste årene, og kan også sies å ha klart å overkomme noen av de utfordringene som gjerne er assosiert med det å utvikle suksessfulle bedrifter i periferien. Gjennom fire forskningsartikler, studerer avhandlinga ulike dynamikker mellom aktørene og deres omgivelser. Funn med særlig relevans for denne rapporten presenteres her.

En av artiklene undersøker hvordan et entreprenørielt økosystem kan utvikle seg i periferien over tid, gjennom å studere individer og deres handlekraft¹⁴. Gjennom fire faser over omtrent 50 år, der å få på plass ulike byggesteiner slik som infrastruktur og bedriftsstøttefunksjoner har stått i fokus, viser denne studien blant annet hvordan handlekraften to entreprenører utøvde, ble en katalysator for utviklingen av et livskraftig og innovativt økosystem. Entreprenørenes intensjoner og handlinger var understøttet av en kombinasjon av to ulike logikker: en entreprenøriell markedslogikk og en samfunnslogikk (det vil si, intensjoner både om å forfølge forretningsmuligheter og utvikle lokalsamfunnet). Disse har i stor grad vedvart over tid blant flere aktører i lokalsamfunnet. Studien foreslår at tilstedeværelsen av denne tosidige logikken¹⁵ og aktørenes handlinger, har bidratt til å skape og transformere omgivelsene over tid, noe som igjen har styrket både utviklingen av lokalsamfunnet og næringsaktiviteten på stedet.

En annen artikkel¹⁶ ser nærmere på samspillet mellom bedrifter og de perifere stedene de opererer i. For det første finner studien at bedriftene aktivt engasjerer seg i og utvikler stedene sine. Dette skjer gjennom utvikling av sosiale (for eksempel støtte til lokale initiativ, rekruttering), infrastrukturelle (for eksempel involvering i husbygging, utvikling av næringsareal og

kontorfellesskap) og næringsmessige (for eksempel bruk av lokale leverandører, ansvar for tjenester lokalt), dimensjoner. Gjennom slike tiltak drar bedriftene både nytte av ressursene på stedet, i tillegg til å utvikle dem¹⁷. For det andre viser studien at bedriftenes engasjementer med stedene bunner i en opplevd gjensidig avhengighet mellom bedrift og sted. Gjennom bedriftenes forankring i omgivelsene, bidrar de til en gjensidig utvikling av og ivaretagelse av bedriftene og stedene¹⁸.

Fra et fugleperspektiv på de ulike dynamikkene som avhandlingen har sett nærmere på, foreslås det som ett av hovedfunnene at måten de studerte bedriftene tar del i og utvikler omgivelsene sine, viser at handlingene og intensjonene deres er tett knyttet til og i noen grad underordnet «sted». Det var for eksempel tilknytningen til deres perifere, stedlige omgivelser¹⁹ som påvirket hvordan aktører tok del i leverandørindustriutvikling sammen med andre bedrifter, hvordan de bidro til bolyst, og hvordan de engasjerte seg i radikalt nye forretningsmodeller.

Avhandlingen foreslår også noen spesifikke implikasjoner for bedrifter og beslutningstakere. For bedrifter understrekes spesielt viktigheten av å etablere sterke bånd. Små og mellomstore bedrifter, spesielt, bør søke samarbeid med ulike aktører for å overkomme utfordringer de møter. Entreprenører og bedrifter kan også ta roller som endringsagenter i lokalsamfunn gjennom strategisk engasjement i samfunnsinitiativer. Ved å ta ansvar for slike elementer kan bedrifter sikre tilgang til kritiske ressurser, noe som kan styrke deres konkurranseevne over tid, spesielt i perifere områder hvor utfordringene kan være mer uttalte.

For beslutningstakere foreslås det at politikkkutforming tar de ulike, lokale forholdene i betraktning, noe som krever tett samarbeid mellom beslutningstakere, bedrifter, entreprenører, virkemiddelapparat, frivillige organisasjoner og andre. Selv om behovene i ulike perifere regioner vil variere, bør beslutningstakere ta en aktiv rolle, særlig når det kommer til infrastrukturtiltak og når det kommer til å fasilitere dialog og samarbeid på tvers av nivåer og mellom ulike interessenter. Beslutningstakere bør også anerkjenne det gjensidig forsterkende forholdet mellom nærings- og samfunnsutvikling, slik at en tilrettelegger for et balansert og inkluderende utviklingsarbeid.

Referanser

- ¹ Larsen, J. S. K. (2024) How SMEs and entrepreneurs engage with contexts in peripheral regions (PhD-avhandling). Nord universitet. Tilgjengelig fra: <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/handle/11250/3165201>
- ² Lagendijk, A., & Lorentzen, A. (2007). Proximity, Knowledge and Innovation in Peripheral Regions. On the Intersection between Geographical and Organizational Proximity. *European Planning Studies*, 15(4), 457-466.
- ³ Bosworth, G. (2012). Characterising rural businesses – Tales from the paperman. *Journal of Rural Studies*, 28(4), 499-506.
- Muñoz, P., Kimmitt, J., & Spigel, B. (2023). Trans-contextual work: Doing entrepreneurial contexts in the periphery. *Small Business Economics* (ahead-of-print).
- ⁴ Roundy, P. T. (2017a). "Small town" entrepreneurial ecosystems: Implications for developed and emerging economies. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 9(3), 238-262.
- Tödtling, F., & Trippel, M. (2005). One size fits all?: Towards a differentiated regional innovation policy approach. *Research Policy*, 34(8), 1203-1219.
- ⁵ Beckmann, M., Garkisch, M., & Zeyen, A. (2021). Together we are strong? A systematic literature review on how SMEs use relation-based collaboration to operate in rural areas. *Journal of Small Business & Entrepreneurship*, 35(4), 515-549.
- ⁶ Korsgaard, S., Ferguson, R., & Gaddefors, J. (2015). The best of both worlds: how rural entrepreneurs use placial embeddedness and strategic networks to create opportunities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 27(9-10), 574-598.
- Müller, S., & Korsgaard, S. (2018). Resources and bridging: the role of spatial context in rural entrepreneurship. *Entrepreneurship & Regional Development*, 30(1-2), 224-255.
- ⁷ Clausen, T. H. (2020). The liability of rurality and new venture viability. *Journal of Rural Studies*, 73, 114-121.
- ⁸ Welter, F. (2011). Contextualizing Entrepreneurship-Conceptual Challenges and Ways Forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 165-184.
- ⁹ Welter, F., Baker, T., & Wirsching, K. (2019). Three waves and counting: the rising tide of contextualization in entrepreneurship research. *Small Business Economics*, 52(2), 319-330.
- ¹⁰ Baker, T., & Welter, F. (2021). *Contextualizing Entrepreneurship Theory*. Routledge.
- Welter, F. (2011). Contextualizing Entrepreneurship-Conceptual Challenges and Ways Forward. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 35(1), 165-184.
- ¹¹ Baker, T., & Welter, F. (2017). Come on out of the ghetto, please! – Building the future of entrepreneurship research. *International Journal of Entrepreneurial Behaviour & Research*, 23(2), 170-184.
- Ben-Hafaïedh, C., Xheneti, M., Stenholm, P., Blackburn, R., Welter, F., & Urbano, D. (2023). The interplay of context and entrepreneurship: the new frontier for contextualization research. *Small Business Economics*, (ahead-of-print).
- ¹² Muñoz, P., Kimmitt, J., & Spigel, B. (2023). Trans-contextual work: Doing entrepreneurial contexts in the periphery. *Small Business Economics* (ahead-of-print).
- ¹³ Larsen, J. S. K. (2024) How SMEs and entrepreneurs engage with contexts in peripheral regions (PhD-avhandling). Nord universitet. Tilgjengelig fra: <https://nordopen.nord.no/nord-xmlui/handle/11250/3165201>
- ¹⁴ Larsen, J. S. K. (upublisert). "Our world is here, and their world is there": An Emerging Peripheral Ecosystem.
- ¹⁵ Roundy, P. T. (2017b). Hybrid organizations and the logics of entrepreneurial ecosystems. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 13(4), 1221-1237.
- ¹⁶ Larsen, J. S. K. & Lauvås, T. (upublisert). Running the Business—Running the Place: How Peripheral Firms "Do Context".
- ¹⁷ Korsgaard, S., Ferguson, R., & Gaddefors, J. (2015). The best of both worlds: how rural entrepreneurs use placial embeddedness and strategic networks to create opportunities. *Entrepreneurship & Regional Development*, 27(9-10), 574-598.
- ¹⁸ Wigren-Kristoferson, C., Brundin, E., Hellerstedt, K., Stevenson, A., & Aggestam, M. (2022). Rethinking embeddedness: a review and research agenda. *Entrepreneurship & Regional Development*, 34(1-2), 32-56.
- ¹⁹ Korsgaard, S., Müller, S., & Tanvig, H. W. (2015). Rural entrepreneurship or entrepreneurship in the rural – between place and space. *International Journal of Entrepreneurial Behavior & Research*, 21(1), 5-26.